

9.1.2025, 34. helluntain jälkeisen viikon torstai

Vuoroluvun mukainen epistola on Hepr. 7: 1 – 6 ja evankeliumi Luuk. 21: 28 -33. Kyseessä on 29. helluntain jälkeisen viikon torstain teksteistä. Löydät ne 5.12.2024 kohdalta.

Käsittelen tänään avioliittoon vihkimisen tekstit

Avioliittoon vihkimisen epistola

”Kiittäkää aina ja kaikesta Jumalaa, Isää, meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä. Alistukaa toistenne tahtoon, Kristusta totellen. Vaimot, suostukaa miehenne tahtoon niin kuin Herran tahtoon, sillä mies on vaimonsa pää, niin kuin Kristus on seurakunnan pää; onhan hän seurakunnan, oman ruumiinsa, pelastaja. Niin kuin seurakunta alistuu Kristuksen tahtoon, niin myös vaimon tulee kaikessa alistua miehensä tahtoon. Miehet, rakastakaa vaimoanne niin kuin Kristuskin rakasti seurakuntaa ja antoi henkensä sen puolesta pyhittääkseen sen. Hän pesi sen puhtaaksi vedellä ja sanalla voidakseen asettaa sen eteensä kirkkaana, pyhänä ja moitteettomana, vailla tahraa, ryppyä tai virhettä. Samoin aviomiehenkin velvollisuus on rakastaa vaimoaan niin kuin omaa ruumistaan. Joka rakastaa vaimoaan, rakastaa itseään. Eihän kukaan vihaa omaa ruumistaan vaan jokainen ravitsee ja vaalii sitä. Juuri niin hoitaa Kristuskin seurakuntaansa, omaa ruumistaan, jonka jäseniä me olemme. ”Siksi mies jättää isänsä ja äitinsä ja liittyy vaimoonsa, niin että nämä kaksi tulevat yhdeksi lihaksi.” Tämä on suuri salaisuus; minä tarkoitan Kristusta ja seurakuntaa. Mutta se koskee myös kaikkia teitä: jokaisen tulee rakastaa vaimoaan niin kuin itseään, ja vaimon tulee kunnioittaa miestään.” (Ef. 5: 20 - 33)

Ensin Paavali kehottaa kiittämään ”aina kaikesta Jumalaa”. Me olemme Jumalan luomia ja pelkästään olemassa olemme on Hänen ansiotaan. Lisäksi me saamme Häneltä Hänen armonsa. Tämä sisältää kaikkea hyvää meitä kohtaan. Ihmisen elämään kuuluvat myös vastoinkäymiset ja sairaudet. Niistäkin Paavali kehottaa kiittämään Jumalaa. Emme aina ymmärrä, mistä ja miksi meidän kielteisiksi kokemamme asiat tulevat. Voi olla, että meidän silmissämme kielteisillä asioilla on meille kuitenkin myönteinen merkitys.

Tässä alkaa Efesolaiskirjeen ohjeet, miten perhekunnan jäsenten on käyttäydyttävä. Samantapaisia ohjeita on Uudessa testamentissa Kolossalaiskirjeessä ja 1. Pietarin kirjeessä. Ne on lainattu kreikkalais-roomalaisesta filosofiasta. Niissä kuvataan kristillisen perhekunnan järjestys hierarkisesti. Voi olla, että tämänkaltaisen järjestelmän kuvaaminen on vastausta sille, että ympäröivä yhteiskunta

moitti kristittyjä heidän jäsentensä yhdenvertaisuudesta ja yhteiskunnan rakenteen aliarvioimisesta. Ohjeiden alussa oleva maininta: ”Alistukaa toistenne tahtoon” ei ole tarkoitettu kumoamaan tässä esitettyä järjestystä.

Kreikkalais-roomalaisessa kirjallisuudessa, kuten myös Efesolaiskirjeessä, käsitellään aviomiesten ja aviovaimojen, lasten ja vanhempien, palvelijoiden ja isäntien suhteita sillä tavoin, että toinen on toisen alaisuudessa. Tätä perustellaan kristillisissä teksteissä yhdistäen nämä suhteet Kristuksen ja seurakunnan välisiin suhteisiin. Kristuksen herruus esitetään malliksi miehen olemiselle vaimon pää. Ajatusta laajennetaan tuomalla esille sen rakkauden, joka Kristuksella oli seurakuntaa kohtaan, aina kuolemaan asti. Miehen tehtävä on suojella vaimoaan.

Pieni yksityiskohta kannattaa huomata. Kirjoittaja esittää tässä miehen täydellisenä ja rakastavana. Tällöin voidaan sanoa, että ”vaimon tulee kaikessa alistua miehensä tahtoon”. Mutta jos olosuhteet ovat toisenlaiset, mies ei olekaan täydellinen, silloin tämä kohta, vaimon alistuminen kaikessa, ei ole voimassa. Kristus antoi myös miehille esimerkin kärsivällisyydestä. Hän joutui maanpäällisen elämänsä aikana ja varsinkin kuolemassaan kohtaamaan ihmisten vihamielisyyden ja ymmärtämättömyyden. Myös miehen on oltava nöyrä ja kärsivällinen omaa vaimoaan kohtaan. Naisten ei tule ottaa mallia käytökselleen Kristuksesta vaan seurakunnasta, joka on Kristuksen siunauksien kuuliainen vastaanottaja.

Taustalla on vielä muinaisen Lähi-Idän uskontojen jumalien väliset pyhät avioliitot. Kirjoittaja esittää Jeesuksen sulhasena, joka puhdistaa kirkkonsa, oman morsiamensa, kastevedessä, niin että kirkko puettuna myötäjäisiin, voisi asettua Hänen eteensä. Peseminen ”sanalla” voi viitata kasteessa käytettyyn kaavaan tai sen teksteihin. Se voi myös viitata myös juutalaisen morsiamen ennen vihkimistä tapahtuvaan rituaaliseen kylpyyn.

Nyt tekstissä asetetaan ehto. Miehen tulee rakastaa vaimoaan, samalla tavoin kuin Kristuskin rakasti seurakuntaa, siis tarvittaessa aina kuolemaan asti.

Kristus esitetään seurakunnan sulhasena (vrt. Mark. 19 – 29), Hän pesee kirkkonsa, morsiamensa, kastevedessä. ”Sanallaan” voi viitata kasteen kaavaan tai sen teksteihin. Näin seurakunta voi olla Kristuksen edessä ”kirkkaana, pyhänä ja moitteettomana, vailla tahraa, ryppyä tai virhettä”. Pyhä tarkoittaa tässä yhteydessä oikeaa toimintaa, elämäntapaa. Miehen tehtävä on Kristuksen tavoin huolehtia vaimonsa sielusta, että se pelastuisi. Miehen on siis oltava vaimon hyveiden lähde. Hänen tulee olla esimerkki vaimolleen kristillisestä elämästä ja tarvittaessa ohjata häntä.

Aviomiehen velvollisuus on rakastaa vaimoaan. Mies ja nainen nähdään yhtenä kokonaisuutena. Jos mies rakastaa vaimoaan, niin hän rakastaa samalla itseään. Vaimosta huolehtiminen on samalla huolehtimista omasta itsestä. Ajatuksen taustalla, että mies ja nainen ovat yksi kokonaisuus, on kaksi asiaa. Ensinnäkin, mieskin syntyy naisesta. Toiseksi: ”Siksi mies jättää isänsä ja äitinsä ja liittyy vaimoonsa, niin että nämä kaksi tulevat yhdeksi lihaksi” on lainaus Vanhasta testamentista (1. Moos. 2: 24). Tämä teksti ilmaisee, että sukupuolisuhteen yhtenä merkityksenä on kasvaa toinen toisensa yhteyteen. Näin heistä tulee yksi liha, joka voi myös synnyttää yhden lihan, siis lapsen.

Samanaikaisesti Paavali käsittelee seurakuntaa ja Kristusta. Hän toteaa, että Kristus hoitaa seurakuntaansa. Seurakunta on Kristuksen ruumis ja me olemme siinä jäseninä. Tähän jäsenyyteen meidät liitettiin kasteessa. Meillä on siis myös suhde Kristuksen kanssa.

”Tämä on suuri salaisuus; minä tarkoitan Kristusta ja seurakuntaa.” Tätä me voimme tarkastella katsomalla tarkemmin, mitä kerrotaan ensimmäisessä Mooseksen kirjassa (1. Moos 2: 22 – 24). ”Herra teki miehen kylkiluusta naisen.” ”Mies sanoi: - Tämä se on! Tämä on luu minun luustani ja liha minun lihastani” Näin läheinen suhde on Kristuksella ja seurakunnalla.

Sama malli toteutuu avioliitossa. Avioparin suhteen mallina on Kristuksen ja seurakunnan välinen suhde. Kyse on mysteeristä (=salaisuudesta), siis sakramentista. Avioliitto on sakramentti, jossa vaikuttaa Jumalan armovoima, jos me annamme sen vaikuttaa. Miehen ja naisen suhdetta korostaa se, että heidät on luotu samasta, nainen miehen kylkiluusta.

Paavali kehottaa aviomiestä rakastamaan vaimoaan. Vaimon kohdalla kehoitetaan miehen kunnioittamiseen. Molempien osapuolten tulee toimia, jotta saavutetaan ykseys. Tämä ei saa olla vaimon alistamista miehen alaisuuteen, vaan kasvamista yhdessä toimimiseen. Miehen rakkaus on tarvittaessa uhrautumista vaimonsa (perheensä) puolesta. Tuota rakkautta naisen tulee kunnioittaa. Vastaavasti naisen tulee rakastaa miestänsä.

Avioliittoon vihkimisen evankeliumi

”Viikon kolmantena päivänä vietettiin Galilean Kaanassa häitä. Jeesuksen äiti oli siellä, ja myös Jeesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin häihin. Viini loppui kesken, ja äiti sanoi Jeesukselle: ”Heillä ei ole viiniä.” Mutta Jeesus vastasi: ”Anna minun olla, nainen. Minun aikani ei ole vielä tullut.” Hänen äitinsä sanoi palvelijoille: ”Mitä hän teille sanookin, tehkää se.” Siellä oli kuusi kivistä vesiastiaa juutalaisten tapojen mukaisia pesuja varten; ne olivat parin kolmen mitan vetoisia. Jeesus sanoi palvelijoille: ”Täyttäkää astiat vedellä” ja he täyttivät ne reunoja myöten. Sitten hän sanoi:

Ottakaa nyt siitä ja viekää pitojen valvojalle” ja he veivät. Valvoja maistoi vettä: se oli muuttunut viiniksi. Toisin kuin palvelijat, hän ei tiennyt, mistä viini oli peräisin. Hän kutsui sulhasen luokseen ja sanoi: ”Kaikki tarjoavat ensiksi hyvän viinin ja sitten, kun vieraat alkavat juopua, huonompaa. Mutta sinä olet säästännyt hyvän viinin tähän asti.” Tämä oli Jeesuksen tunnusteista ensimmäinen, ja hän teki sen Galilean Kaanassa. Hän ilmaisi sillä kirkkautensa, ja hänen opetuslapsensa uskoivat häneen. (Joh. 2: 1 – 11)

”Viikon kolmantena päivänä” on käännöksenä ongelmallinen. Aikaisemmat suomennokset kääntävät sen ”Ja kolmantena päivänä”. Näin se on myös kreikkalaisessa tekstissä. Se voi tarkoittaa viikon kolmatta päivää eli tiistaita. Mutta se voi myös viitata hieman aikaisemmin oleviin Jeesuksen sanoihin Natanaelille: ”Sinä saat nähdä suurempia, kuin nämä ovat.” (Joh. 1: 50). Eri kielten käännöksissä ei näytä esiintyvän sanaa ”viikko”.

Miksi Jeesus kutsuttiin opetuslapsineen häihin? Hän ei ollut vielä tunnettu opettaja tai parantaja. Hänet kutsuttiin hänen äitinsä takia. Kyseessä oli jonkinlainen tuttavuus. Näin ollen Jeesus oli häissä yhtenä tavallisista vieraista.

Tämä on ensimmäinen Jeesuksen tunnusteko. Tässä on kaksi asiaa, jotka liittävät sen juutalaisuuteen. Ensimmäinen on vesiastiat, jotka olivat juutalaisten puhdistusmenoja varten. Nyt juutalaisten puhdistusmenot uudistetaan, vesiastiat olivat tyhjiä. Niiden tuleminen täyteen viinillä yhdistää asian joihinkin Jerusalemiin liittyviin profetioihin profeetta Jesajalla. Jesaja kuvaa hylätyn Jerusalemin liittoa Jumalan kanssa. Jerusalem on tässä Jumalan kansa. Viini viittaa taivasten valtakunnan päättymättömään ateriaan.

Galilea on alue Välimeren ja Gennesaretin järven välissä Palestiinan pohjoisosassa. Kaanan kaupungin tarkkaa sijaintia emme tiedä, mahdollisia paikkoja on todennäköisesti kaksi, molemmat sijaitsevat Nasaretin ”läheisyydessä”. Toinen sijaitsi suoraan pohjoiseen Nasaretista noin 15 kilometrin päässä.

Evankelista ei mainitse Jeesuksen äidin nimeä kertaakaan evankeliumissa. Viinin loppuminen voisi viitata siihen, että juhliiva perhe ei ollut varakas. Jeesuksen ja Hänen äitinsä välinen keskustelu on epäselvä. Jeesuksen äidistään käyttämä sana ”nainen” on kunnioitusta osoittava sana. Jeesus kuitenkin vastustelee sellaista tekoa, joka ”paljastaisi” Hänet, sillä vielä ei ollut Hänen aikansa toimia. Jeesuksen äidin pyyntö kuitenkin osoittaa sen, että äiti tiesi, kuka hänen Poikansa on. Hänhän oli kätkenyt asioita sydämeensä ja tutkinut niitä (Luuk. 2: 19, 51).

Rituaalista puhdistautumista varten varattujen vesiastioiden materiaali oli kivi. Jos astian materiaali olisi savi tai puu, niin ne voisivat juutalaisten käsitysten mukaan saastua epäpuhtaana asian tai henkilön toimesta, mutta kiviset vesiastiat eivät voineet saastua. Vanha testamentti ohjasi juutalaisia mm.

käsien pesuun erilaisissa tilanteissa käytännössä useita kertoja päivässä. Kuivassa Palestiinassa ei ollut aina vettä saatavilla, joten sitä säilytettiin kotona astioissa.

Vesiastioiden kooksi mainitaan ”pari, kolme mitta”. Yhden vetomitan tilavuus oli noin 40 litraa. Astioita oli kuusi, ja ne täytettiin vedellä ääriään myöten. Viinin määrä oli suuri, useita satoja litroja. Pitojen valvoja piti huolta järjestyksestä sekä valvoi kaikkea, esimerkiksi viinin vahvuutta ja sen tarjoilua. Nyt hän tarkisti uuden viinierän vahvuuden ja laadun.

Tunnusteko tapahtui ilman suurempaa hälyä. Teksti ei pidä sitä ihmeenä vaan merkkinä Jeesuksen kirkkaudesta, siitä, että jumaluus on Hänessä. Tekstin mukaan vain palvelijat tiesivät, mistä viini oli peräisin. Evankeliumin mukaan tunnusteko sai opetuslapset uskomaan Jeesukseen.

Evankeliumikertomus ymmärretään kahdesta eri näkökulmasta käsin. Ensiksi se puhuu uudistumisesta. Toiseksi se viittaa lopun aikaan, tulevaan Jumalan valtakuntaan. Siinä voidaan nähdä meidän sielumme ja Jumalan välinen (avio)liitto.

Tämä oli Jeesuksen ensimmäinen tunnusteko. Käytännössä se tapahtui salassa. Mutta se vaikutti hän opetuslapsiinsa, jotka nyt uskoivat Häneen. Eivät vielä täydellä ymmärryksellä, mutta se oli kehittyvä vähitellen, kunnes Jeesuksen ylösnousemuksen jälkeen he ymmärtäisivät, kuka Jeesus on.